

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

19. juli 2012*

»Associeringsaftalen EØF-Tyrkiet — associeringsrådets afgørelse nr. 1/80 — artikel 7, stk. 1 — opholdsret for familiemedlemmer til en tyrkisk arbejdstager, der har tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat — thailandsk statsborger, som har været gift med en tyrkisk arbejdstager, og har boet sammen med denne i mere end tre år«

I sag C-451/11,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Verwaltungsgericht Gießen (Tyskland) ved afgørelse af 11. august 2011, indgået til Domstolen den 1. september 2011, i sagen:

Natthaya Dülger

mod

Wetteraukreis,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.N. Cunha Rodrigues (refererende dommer), og dommerne U. Löhmus, A. Rosas, A. Ó Caoimh og C.G. Fernlund,

generaladvokat: Y. Bot

justitssekretær: fuldmægtig K. Malacek,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 10. maj 2012,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Natthaya Dülger ved Rechtsanwalt Ch. Momberger
- Wetteraukreis ved D. Mayer, som befuldmægtiget
- den tyske regering ved A. Wiedmann, som befuldmægtiget
- den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato G. Palatiello

* Processprog: tysk.

— den østrigske regering ved F. Koppensteiner, som befuldmægtiget
— Europa-Kommissionen ved V. Kreuzschitz og G. Rozet, som befuldmægtigede,
og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 7. juni 2012,
afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 7, stk. 1, første led, i associeringsrådets afgørelse nr. 1/80 af 19. september 1980 om udvikling af associeringen (herefter »afgørelse nr. 1/80«). Associeringsrådet blev oprettet ved aftalen om oprettelse af en associering mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, som blev undertegnet den 12. september 1963 i Ankara dels af Republikken Tyrkiet, dels af EØF's medlemsstater og Fællesskabet, og som blev indgået, godkendt og bekræftet på Fællesskabets vegne ved Rådets afgørelse 64/732/EØF af 23. december 1963 (Samling af Aftaler indgået af De Europæiske Fællesskaber, bind 3, s. 541, herefter »associeringsaftalen«).
- 2 Anmodningen er blevet fremsat i forbindelse med en tvist mellem Natthaya Dülger, som er thailandsk statsborger, og Wetteraukreis (distriktet Wetterau) vedrørende sidstnævntes beslutning om at nægte at udstede en opholdstilladelse til hende.

Retsforskrifter

EU-retten

Associeringen EØF-Tyrkiet

– Associeringsaftalen

- 3 I henhold til dens artikel 2, stk. 1, har associeringsaftalen til formål at fremme en stadig og afbalanceret styrkelse af de økonomiske og handelsmæssige forbindelser mellem de kontraherende parter, herunder på arbejdskraftens område, ved gradvist at gennemføre arbejdskraftens frie bevægelighed samt ved at ophæve de restriktioner, som begrænser etableringsfriheden og den frie udveksling af tjenesteydelser, med henblik på at forbedre det tyrkiske folks levestandard og senere at lette Republikken Tyrkiets optagelse i Fællesskabet.

– Tillægsprotokollen

- 4 Den tillægsprotokol, der blev undertegnet den 23. november 1970 i Bruxelles og indgået, godkendt og bekræftet på Fællesskabets vegne ved Rådets forordning (EØF) nr. 2760/72 af 19. december 1972 (Samling af Aftaler indgået af De Europæiske Fællesskaber, bind 3, s. 581, herefter »tillægsprotokollen«), fastsætter ifølge artikel 1 vilkårene, retningslinjerne og tempoet for gennemførelse af den overgangsperiode, der er omhandlet i associeringsaftalens artikel 4. Tillægsprotokollen udgør ifølge sin artikel 62 en integrerende del af associeringsaftalen.

5 Protokollens artikel 59 bestemmer:

»Inden for de af denne protokol dækkede områder må der ikke gives Tyrkiet gunstigere betingelser end dem, som medlemsstaterne indrømmer hinanden på grundlag af traktaten om oprettelse af Fællesskabet.«

– Afgørelse nr. 1/80

6 Afgørelse nr. 1/80 har ifølge sin tredje betragtning til formål på det sociale område at forbedre den ordning, som anvendes på arbejdstagerne og deres familiemedlemmer, i forhold til den ordning, der blev indført ved associeringsrådets afgørelse nr. 2/76, vedtaget den 20. december 1976.

7 Artikel 7 i afgørelse nr. 1/80 bestemmer:

»Når tyrkiske arbejdstagere har tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat, har deres familiemedlemmer, såfremt de har fået tilladelse til at flytte til den pågældende medlemsstat

— efter at have haft lovlig bopæl dér i mindst tre år, og under forbehold af den fortrinsret, som gives arbejdstagere fra Fællesskabets medlemsstater, ret til at modtage enhver form for tilbud om beskæftigelse

— efter at have haft lovlig bopæl der i mindst fem år, fri adgang til enhver form for lønnet beskæftigelse.

Tyrkiske arbejdstageres børn, der har gennemført en erhvervsuddannelse i værtslandet, kan uafhængigt af varigheden af deres ophold i medlemsstaten modtage ethvert tilbud om beskæftigelse i den pågældende medlemsstat, forudsat at en af forældrene har været lovligt beskæftiget i denne stat i mindst tre år.«

Andre bestemmelser i EU-retten

8 Artikel 10, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (EFT 1968 II, s. 467), som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 2434/92 af 27. juli 1992 (EFT L 245, s. 1, herefter »forordning nr. 1612/68«), er affattet således:

»Følgende personer har uanset nationalitet ret til at tage bopæl hos en arbejdstager, der er statsborger i en medlemsstat og er beskæftiget på en anden medlemsstats område:

a) hans ægtefælle og deres efterkommere i lige linje, der er under 21 år eller forsørges af ham

b) arbejdstagerens og hans ægtefælles slægtninge i opstigende linje, når disse forsørges af ham.«

9 Artikel 10 i forordning nr. 1612/68 blev ophævet med artikel 38, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38/EF af 29. april 2004 om unionsborgeres og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område, om ændring af forordning (EØF) nr. 1612/68 og om ophævelse af direktiv 64/221/EØF, 68/360/EØF, 72/194/EØF, 73/148/EØF, 75/34/EØF, 75/35/EØF, 90/364/EØF, 90/365/EØF og 93/96/EØF (EUT L 158, s. 77, og berigtigelse i EUT 2004 L 229, s. 35).

10 Artikel 5, stk. 2, i direktiv 2004/38 bestemmer:

»Familiemedlemmer, der ikke er statsborgere i en medlemsstat, kan kun pålægges pligt til at være i besiddelse af et indrejsevisum i overensstemmelse med forordning (EF) nr. 539/2000 eller i givet fald den nationale lovgivning. Med henblik på dette direktiv medfører besiddelse af et gyldigt opholdskort, jf. artikel 10, at sådanne familiemedlemmer er fritaget for kravet om visum.

Medlemsstaterne bistår disse personer med henblik på at få de nødvendige visa. Disse visa udstedes så hurtigt så muligt efter en hasteprocedure og er gratis.«

11 Direktivets artikel 6 med overskriften »Ret til ophold i indtil tre måneder« bestemmer:

»1. Unionsborgere har ret til frit at tage ophold på en anden medlemsstats område for en periode på højst tre måneder uden andre betingelser eller formaliteter end kravet om at være i besiddelse af et gyldigt identitetskort eller pas.

2. Stk. 1 finder ligeledes anvendelse på familiemedlemmer, der ikke er statsborgere i en medlemsstat, og som ledsager eller slutter sig til en unionsborger, hvis de er i besiddelse af et gyldigt pas.«

12 I henhold til direktivets artikel 7, stk. 2, omfatter retten til ophold i mere end tre måneder også familiemedlemmer til en unionsborger, der ikke er statsborgere i en medlemsstat, når disse ledsager eller slutter sig til unionsborgeren i værtsmedlemsstaten.

13 Samme direktivs artikel 38, stk. 3, har følgende ordlyd:

»Henvisninger til de ophævede bestemmelser betragtes som henvisninger til dette direktiv.«

Tysk ret

14 § 4, stk. 5, i lov om ophold, beskæftigelse og integration af udlændinge på Forbundsrepublikkens område (Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet) af 30. juli 2004 (BGBl. 2004 I, s. 1950) i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen (BGBl. 2008 I, s. 162, herefter »Aufenthaltsgesetz«), bestemmer:

»En udlænding, der har opholdsret i henhold til [associeringsaftalen], er forpligtet til at godtgøre opholdsretten gennem besiddelse af en opholdstilladelse, såfremt han hverken er i besiddelse af en tilladelse til at bosætte sig eller en permanent EF-opholdstilladelse. Opholdstilladelsen udstedes efter anmodning herom.«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

15 Sagsøgeren i hovedsagen indrejste den 30. juni 2002 til Forbundsrepublikken Tyskland på et turistvisum. Den 12. september 2002 giftede hun sig i Danmark med den tyrkiske statsborger Mevlüt Dülger.

16 Mevlüt Dülger har haft tidsubegrænset opholdstilladelse i Tyskland siden 1988. I den periode, hvor ægteparret Dülger levede sammen, havde Mevlüt Dülger beskæftigelse hos forskellige arbejdsgivere i denne medlemsstat fra den 1. oktober 2002 til den 30. juni 2004, fra den 1. august 2004 til den 8. juni 2005, fra den 1. marts 2006 til den 15. marts 2008 og fra den 1. juni 2008 til den 31. december 2009.

- 17 Natthaya Dülger anmodede den 18. september 2002 om udstedelse af opholdstilladelse. Hun angav, at hun var gift og havde to børn, som var født i henholdsvis 1996 og 1998 og boede i Thailand. Sagsøgeren i hovedsagen fik en tidsbegrænset opholdstilladelse med henblik på ægteskabeligt samliv med sin ægtemand. Opholdstilladelsen blev forlænget flere gange, senest den 10. september 2008 indtil den 26. juni 2011. Siden den 21. juni 2011 har Natthaya Dülger haft en såkaldt »Fiktionsbescheinigung« (midlertidig tilladelse).
- 18 Den 1. juli 2006 indrejste sagsøgeren i hovedsagens døtre til Forbundsrepublikken Tyskland.
- 19 Den 3. juni 2009 ophævede Natthaya Dülger samlivet med sin ægtemand og flyttede sammen med sine to børn ind i et kvindehus i Friedberg (Tyskland). Siden da har hun modtaget ydelser henhold til bog II i lov om socialsikring – bistandsydelse til arbejdssøgende (Zweites Buch Sozialgesetzbuch – Grundsicherung für Arbeitsuchende, herefter »SGB II«).
- 20 Den 3. februar 2011 blev hun skilt fra Mevlüt Dülger.
- 21 Ved skrivelse af 9. september 2009 underrettede den kompetente udlændingemyndighed for distriktet Wetterau (herefter »udlændingemyndigheden«) sagsøgeren i hovedsagen om, at hun efter ophævelsen af samlivet med sin ægtemand havde fået en selvstændig opholdsret, som bestod i ét år, uden at denne ret var underlagt et krav om, at sagsøgeren i hovedsagen skulle fremlægge bevis for, at hun var i stand til at forsørge sig selv og sine børn. Hun oplystes om, at hvis hun fra den 4. juni 2010 stadig var afhængig af offentlige midler, ville betingelserne for gyldigheden af hendes opholdsret såvel som opholdsretten for hendes børn ikke længere være opfyldt, og hun ville skulle forlade Tyskland. Opholdstilladelsen for sagsøgeren i hovedsagen kunne kun opretholdes, hvis hun og hendes børn inden da var blevet i stand til at forsørge sig selv.
- 22 Natthaya Dülger anmodede den 18. september 2009 om udstedelse af en opholdstilladelse i henhold til Aufenthaltsgesetz' § 4, stk. 5 med den begrundelse, at hun som familiemedlem til en tyrkisk arbejdstager, der har tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat, og som hun i mindst tre år har haft lovlig bopæl sammen med, havde opnået rettighederne i henhold til artikel 7 i afgørelse nr. 1/80.
- 23 Ved afgørelse af 15. marts 2010 nægtede udlændingemyndigheden at imødekomme anmodningen fra sagsøgeren i hovedsagen med den begrundelse, at hun ikke havde opnået nogen rettigheder i henhold til artikel 7 i afgørelse nr. 1/80. Denne bestemmelse kunne således kun påberåbes af tyrkiske familiemedlemmer til en tyrkisk arbejdstager.
- 24 Sagsøgeren i hovedsagen anlagde sag til prøvelse af denne afgørelse, idet hun gjorde gældende, at artikel 7 i afgørelse nr. 1/80 ikke indeholder nogen særlige betingelser for så vidt angår familiemedlemmers statsborgerskab. Hun nedlagde for den forelæggende ret påstand om ophævelse af udlændingemyndighedens afgørelse, og om at denne myndighed tilpligtes at udstede en opholdstilladelse til hende i henhold til Aufenthaltsgesetz' § 4, stk. 5.
- 25 Den forelæggende ret har anført, at sagsøgeren i hovedsagen kun kan tilkendes opholdstilladelse i henhold til nævnte § 4, stk. 5, således som hun har anmodet om, såfremt hun har ret til at opholde sig på tysk område i henhold til artikel 7 i afgørelse nr. 1/80. Henset til betingelserne fastsat i denne bestemmelse er det denne rets opfattelse, at det eneste spørgsmål, som opstår i det foreliggende tilfælde, er, om Natthaya Dülger som thailandsk statsborger kan anses for familiemedlem til en tyrkisk arbejdstager, der har tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat.

26 Verwaltungsgericht Gießen har på denne baggrund besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Kan en thailandsk statsborger, som var gift med en tyrkisk arbejdstager, der har tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat, og som efter at have opnået tilladelse til at flytte til denne boede sammen med ham uafbrudt i over tre år, påberåbe sig de rettigheder, der følger af artikel 7, stk. 1, første led, i afgørelse nr. 1/80 [...] med den konsekvens, at vedkommende har en opholdsret på grund af den direkte virkning af bestemmelsen?«

Om det præjudicielle spørgsmål

27 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 skal fortolkes således, at et familiemedlem til en tyrkisk arbejdstager, som er statsborger i et andet tredjeland end Tyrkiet, i værtsmedlemsstaten kan påberåbe sig de rettigheder, der følger af denne bestemmelse, hvis alle de andre betingelser fastsat i denne bestemmelse er opfyldt.

28 I henhold til artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 har familiemedlemmer til en tyrkisk arbejdstager, forudsat at de heri opregnede betingelser er opfyldt, en selvstændig ret til at få adgang til arbejdsmarkedet i værtsmedlemsstaten. Domstolen har i denne henseende gentagne gange fastslået, at de rettigheder, som nævnte artikel 7, stk. 1, giver familiemedlemmer til tyrkiske arbejdstagere med hensyn til beskæftigelse i den pågældende medlemsstat, uundgåeligt indebærer, at de i det mindste har opholdsret, da retten til adgang til arbejdsmarkedet og til beskæftigelse ellers ville være helt illusorisk (jf. bl.a. dom af 18.7.2007, sag C-325/05, Derin, Sml. I, s. 6495, præmis 47, og af 22.12.2010, sag C-303/08, Bozkurt, Sml. I, s. 13445, præmis 36).

29 I henhold til artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 forudsætter erhvervelsen af de rettigheder, der er fastsat i denne bestemmelse, at tre kumulative betingelser er opfyldt:

- Den pågældende person skal være familiemedlem til en tyrkisk arbejdstager, der har tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i værtsmedlemsstaten.
- Den pågældende person har fået tilladelse af de kompetente myndigheder i denne stat til at slutte sig til nævnte arbejdstager.
- Personen har haft lovlig bopæl af en vis varighed på værtsmedlemsstatens område.

30 Som det fremgår af forelæggelsesafgørelsen og nærmere bestemt af ordlyden af det præjudicielle spørgsmål, forholder det sig således i hovedsagen, at Natthaya Dülger var gift med en tyrkisk arbejdstager, der havde tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i Tyskland, og hun boede sammen med denne arbejdstager fra indgåelsen af deres ægteskab i september 2002 og frem til ophævelsen af samlivet i juni 2009 efter at have fået tilladelse til at slutte sig til ham i denne medlemsstat. De betingelser, som er anført i den foregående præmis, synes således umiddelbart at være opfyldt.

31 Den tyske, den italienske og den østrigske regering har ikke desto mindre gjort gældende, at begrebet »familiemedlemmer« som omhandlet i artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, kun omfatter familiemedlemmer til en tyrkisk statsborger, som også er tyrkiske statsborgere. Natthaya Dülgers thailandske statsborgerskab forhindrer hende således i at påberåbe sig rettighederne fastsat i denne bestemmelse.

32 Denne opfattelse kan ikke tiltrædes.

- 33 I henhold til fast retspraksis udgør artikel 7 i afgørelse nr. 1/80 en integrerende del af EU-retten (dom af 20.9.1990, sag C-192/89, Sevince, Sml. I, s. 3461, præmis 8 og 9, og af 29.3.2012, forenede sager C-7/10 og C-9/10, Kahveci og Inan, præmis 23).
- 34 Artikel 7, stk. 1, indeholder hverken en definition af begrebet »f familiemedlemmer« til arbejdstageren eller en udtrykkelig henvisning til medlemsstaternes ret til at fastsætte betydningen og rækkevidden af dette begreb. Endvidere indeholder bestemmelsen ingen betingelse vedrørende familiemedlemmernes statsborgerskab.
- 35 Det fremgår endvidere af Domstolens praksis, at begrebet »f familiemedlemmer« med hensyn til arbejdstageren ikke er begrænset til at omfatte blodsbeslægtede familiemedlemmer (jf. dom af 30.9.2004, sag C-275/02, Ayaz, Sml. I, s. 8765, præmis 46).
- 36 Under disse betingelser skal begrebet »f familiemedlemmer« som omhandlet i artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 gøres til genstand for en selvstændig og ensartet fortolkning på det unionsretlige plan med henblik på at sikre begrebets ensartede anvendelse i medlemsstaterne (jf. i denne retning Ayaz-dommen, præmis 39).
- 37 Som Domstolen har fastslået, skal begrebet arbejdstagerens »f familiemedlemmer« fastlægges ud fra det formål, der forfølges derved, samt den sammenhæng, det indgår i (Ayaz-dommen, præmis 40).
- 38 I denne forbindelse bemærkes, at ordningen med gradvis erhvervelse af rettigheder i henhold til artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 forfølger et dobbelt formål.
- 39 I første række, inden udløbet af den indledende periode på tre år, har nævnte bestemmelse til formål at tillade familiemedlemmer til en vandrende arbejdstager at opholde sig hos denne med henblik på derved gennem familiesammenføring at lette adgangen til beskæftigelse og ophold for en tyrkisk arbejdstager, der allerede er lovligt integreret i værtsmedlemsstaten (jf. bl.a. dommen i sagen Kahveci og Inan, præmis 32 og den deri nævnte retspraksis).
- 40 I anden række tilsigter samme bestemmelse at styrke en varig integration i værtsmedlemsstaten for familiemedlemmer til den tyrkiske vandrende arbejdstager, idet den efter tre års lovlig bopæl på denne medlemsstats område giver det berørte familiemedlem mulighed for selv at få adgang til arbejdsmarkedet. Hovedformålet hermed er at styrke nævnte familiemedlems stilling, idet den pågældende på dette trin allerede er lovligt integreret i værtsmedlemsstaten, og at give den pågældende mulighed for selv at tjene til livets ophold i den pågældende stat og dermed skabe en situation for sig selv, som er selvstændig i forhold til den vandrende arbejdstagers situation (jf. bl.a. dom af 11.11.2004, sag C-467/02, Cetinkaya, Sml. I, s. 10895, præmis 25, og dommen i sagen Kahveci og Inan, præmis 33).
- 41 Det følger heraf, at familiesammenføring spiller en central rolle i den ordning, som er indført med artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80.
- 42 Eftersom der er tale om et uundværligt middel til at muliggøre familielivet, bidrager den familiesammenføring, som tyrkiske arbejdstagere med tilknytning til arbejdsmarkedet i medlemsstaterne har ret til, såvel til at forbedre kvaliteten af deres ophold som til deres integration i disse stater og fremmer dermed den sociale samhørighed i det pågældende samfund.
- 43 Den tyske regering har imidlertid påstået, at såvel betydningen af som formålet med associeringsaftalen og afgørelse nr. 1/80 taler imod, at denne afgørelses artikel 7, stk. 1, også skulle finde anvendelse på ikke-tyrkiske statsborgere. Nævnte aftale omhandler i første række økonomiske mål. Reguleringen af opholdsretten for ægtefællen til en tyrkisk arbejdstager fra et tredjeland er således ikke et aktuelt problem for en associering, der er baseret på sådanne formål.

- 44 Dette argument kan ikke lægges til grund.
- 45 Selv om det er korrekt, at det følger af associeringsaftalens artikel 2, stk. 1, at denne har til formål at fremme en stadig og afbalanceret styrkelse af de økonomiske og handelsmæssige forbindelser mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, forholder det sig ikke desto mindre således, at de kontraherende parter ved i artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 at give mulighed for, at familiemedlemmer til en tyrkisk arbejdstager kan slutte sig til ham i den medlemsstat, hvor han arbejder, har baseret sig på begrundelser, som går langt videre end rent økonomiske betragtninger.
- 46 Artikel 7 i afgørelse nr. 1/80 er indeholdt i afsnit 1 i kapitel II i denne afgørelse, som har overskriften »Bestemmelser på det sociale område«. Dette afsnit omhandler spørgsmål vedrørende beskæftigelsesforhold og arbejdskraftens frie bevægelighed.
- 47 De fordele, som familiesammenføring indebærer for familielivet, kvaliteten af opholdet og integrationen af den tyrkiske arbejdstager i den medlemsstat, hvor han arbejder og bor, afhænger tydeligvis ikke af statsborgerskabet for medlemmer af hans familie, som har ret til at slutte sig til ham i denne stat.
- 48 Desuden har Domstolen allerede fastslået, at bestemmelserne på det sociale område i afgørelse nr. 1/80, som artikel 7, stk. 1, er en del af, udgør en yderligere etape af gennemførelsen af arbejdskraftens frie bevægelighed, som lader sig inspirere af artikel 45 TEUF, 46 TEUF og 47 TEUF, og at principperne i disse følgelig i videst muligt omfang skal overføres på tyrkiske arbejdstagere, der nyder de i afgørelsen anførte rettigheder (jf. i denne retning dom af 23.1.1997, sag C-171/95, Tetik, Sml. I, s. 329, præmis 20, og af 17.4.1997, sag C-351/95, Kadiman, Sml. I, s. 2133, præmis 30).
- 49 Det fremgår ligeledes af Domstolens praksis, at man ved fastlæggelsen af rækkevidden af begrebet »familiemedlem« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, skal henholde sig til den fortolkning, der er givet af det samme begreb med hensyn til den frie bevægelighed for arbejdstagere, der er statsborgere i Unionens medlemsstater, og nærmere bestemt til den rækkevidde, som er tillagt artikel 10, stk. 1, i forordning nr. 1612/68 (Ayaz-dommen, præmis 45).
- 50 Denne forordnings artikel 10, stk. 1, fastsatte, at familiemedlemmer til en arbejdstager, der var statsborger i en medlemsstat, havde ret til at tage bopæl hos ham i den medlemsstat, hvor han var beskæftiget, uanset deres nationalitet.
- 51 Denne bestemmelse er blevet ophævet, men artikel 6, stk. 2, og artikel 7, stk. 2, i direktiv 2004/38 fastsætter ligeledes princippet om, at familiemedlemmer til en unionsborger, som ikke er statsborger i en medlemsstat, har ret til at ledsage eller slutte sig til arbejdstageren i værtsmedlemsstaten.
- 52 En eventuel begrænsning af retten til familiesammenføring, som nødvendigvis følger af, at rettighederne i henhold til artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, kun anvendes på familiemedlemmer, der er tyrkiske statsborgere, udgør en tilsidesættelse af formålet med denne bestemmelse.
- 53 En sådan begrænsning er også i strid med retten til respekt for privatliv og familieliv, der er knæsat i artikel 7 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Eftersom artikel 7 i afgørelse nr. 1/80 er en integrerende del af EU-retten, skal medlemsstaterne overholde de forpligtelser, som følger af nævnte artikel 7 i dette charter, som i medfør artikel 6, stk. 1, TEU har samme juridiske værdi som traktaterne.
- 54 Som generaladvokaten har anført i punkt 50-53 i forslaget til afgørelse, er denne fortolkning af begrebet »familiemedlemmer« som omhandlet i artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 så meget desto mere begrundet, som den ligeledes gør sig gældende for så vidt angår associeringsrådets afgørelse nr. 3/80 af 19. september 1980 om anvendelsen af De Europæiske Fællesskabers medlemsstaters sociale sikringsordninger på tyrkiske arbejdstagere og på deres familiemedlemmer (EFT 1983 C 110, s. 60).

- 55 Artikel 1, litra a), i afgørelse nr. 3/80 bestemmer således bl.a., at for så vidt angår anvendelsen af denne afgørelse har udtrykket »famiemedlem« den betydning, som er tillagt det i artikel 1 i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres famiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366).
- 56 Domstolen har, når den er blevet anmodet om at fortolke det personelle anvendelsesområde for forordning nr. 1408/71, gentagne gange fastslået, at denne forordnings artikel 2, stk. 1, omfatter to klart adskilte persongrupper: arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende på den ene side og deres famiemedlemmer og efterladte på den anden side. De førstnævnte skal for at være omfattet af forordningen være statsborgere i en medlemsstat, statsløse eller flygtninge bosat på en medlemsstats område. Derimod gælder der ingen nationalitetsbetingelse for famiemedlemmer til eller efterladte efter arbejdstagere, der er unionsborgere, for at forordningen skal kunne finde anvendelse på dem (jf. bl.a. dom af 30.4.1996, sag C-308/93, Cabanis-Issarte, Sml. I, s. 2097, præmis 21, og af 25.10.2001, sag C-189/00, Ruhr, Sml. I, s. 8225, præmis 19).
- 57 Domstolen har endvidere også fastslået, at definitionen af det personelle anvendelsesområde for afgørelse nr. 3/80, som fremgår af afgørelsens artikel 2, er inspireret af den samme definition, der er anført i artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 1408/71 (dom af 4.5.1999, sag C-262/96, Sürül, Sml. I, s. 2685, præmis 84).
- 58 En fortolkning af artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, som er baseret på alle de foregående betragtninger, kan ikke anfægtes under henvisning til den af den forelæggende ret anførte omstændighed, at Domstolen i flere domme vedrørende anvendelsen af denne bestemmelse har henvist til arbejdstagerens famiemedlemmers tyrkiske statsborgerskab (jf. dom af 16.3.2000, sag C-329/97, Ergat, Sml. I, s. 1487, præmis 67, og af 22.6.2000, sag C-65/98, Eyüp, Sml. I, s. 4747, præmis 48, samt Derin-dommen, præmis 48, og Bozkurt-dommen, præmis 46).
- 59 I alle disse domme vedrørte tvisterne i hovedsagerne indrømmelsen af fordele fastsat i afgørelse nr. 1/80 til børn af eller ægtefæller til en tyrkisk arbejdstager, som også var tyrkiske statsborgere. Ikke desto mindre havde Domstolens henvisning til famiemedlemmernes statsborgerskab ingen særlig betydning.
- 60 Den tyske, den italienske og den østrigske regering har endvidere gjort gældende, at en bred fortolkning af artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 indebærer en for vid udstrækning af det personelle anvendelsesområde for afgørelse nr. 1/80, idet den gør det muligt for tredjelandstatsborgere, hvis antal er vanskeligt at fastsætte, at påberåbe sig nævnte bestemmelse.
- 61 Det bemærkes herved, at familiesammenføring i medfør af artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 udtrykkeligt er betinget af, at der er givet tilladelse til at flytte sammen med den vandrende tyrkiske arbejdstager i overensstemmelse med bestemmelserne i værtsmedlemsstatens lovgivning (jf. Ayaz-dommen, præmis 34 og 35, og Derin-dommen, præmis 63).
- 62 Denne betingelse, der tilsigter at udelukke de famiemedlemmer til en tyrkisk arbejdstager, der er indrejst på værtsmedlemsstatens område, og som bor dér i strid med denne medlemsstats lovgivning, fra anvendelsesområdet for nævnte artikel 7, stk. 1 (Cetinkaya-dommen, præmis 23), kan forklares med den betragtning, at inden for rammerne af associeringen EØF-Tyrkiet er familiesammenføring ikke en ret for en vandrende tyrkisk arbejdstagers famiemedlemmer, men afhænger derimod af en beslutning fra de nationale myndigheders side udelukkende på grundlag af lovgivningen i den berørte medlemsstat med forbehold for kravet om iagttagelse af grundlæggende rettigheder (jf. i denne retning Derin-dommen, præmis 64).

- 63 Af samme grund kan det heller ikke hævdes, at den omstændighed, at familiemedlemmer til en tyrkisk arbejdstager, som ikke er tyrkiske statsborgere, omfattes af anvendelsesområdet for artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80, indebærer en mere gunstig behandling af disse i forhold til familiemedlemmer til en unionsborger, som ikke er statsborgere i en medlemsstat, hvilket er i strid med tillægsprotokollens artikel 59.
- 64 I modsætning til den ordning, der finder anvendelse på familiemedlemmer til en tyrkisk arbejdstager, har familiemedlemmer til en unionsborger, som er statsborgere i et tredjeland, i medfør af artikel 5, stk. 2, i direktiv 2004/38 en ret til at indrejse på medlemsstaternes område, som alene er underlagt en betingelse om at være i besiddelse af et indrejsevisum eller et gyldigt opholdskort.
- 65 Spørgsmålet skal derfor besvares med, at artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 skal fortolkes således, at et familiemedlem til en tyrkisk arbejdstager, som er statsborger i et andet tredjeland end Tyrkiet, i værtsmedlemsstaten kan påberåbe sig de rettigheder, der følger af denne bestemmelse, forudsat at alle de andre betingelser, der er fastsat heri, er opfyldt.

Sagens omkostninger

- 66 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

Artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 af 19. september 1980 om udvikling af associeringen vedtaget af associeringsrådet, der blev oprettet ved aftalen om oprettelse af en associering mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, som blev undertegnet den 12. september 1963 i Ankara dels af Republikken Tyrkiet, dels af EØF's medlemsstater og Fællesskabet, og som blev indgået, godkendt og bekræftet på Fællesskabets vegne ved Rådets afgørelse 64/732/EØF af 23. december 1963, skal fortolkes således, at et familiemedlem til en tyrkisk arbejdstager, som er statsborger i et andet tredjeland end Tyrkiet, i værtsmedlemsstaten kan påberåbe sig de rettigheder, der følger af denne bestemmelse, forudsat at alle de andre betingelser, der er fastsat heri, er opfyldt.

Underskrifter